

Uwagi dotyczące projektu kodeksu postępowania karnego i niektórych innych ustaw przygotowanych przez Stowarzyszenie Sędziów Polskich Iustitia

Na wstępie należy stwierdzić, że całokształt proponowanych zmian nie tworzy żadnego konkretnego modelu postępowania. Analiza poszczególnych zmian wskazuje, że podstawowym celem, który przyświecał projektodawcom było ułatwienie pracy sędziów pierwszej instancji przez rozwiązania, które nie zawsze dawałyby przyspieszenie postępowania sądowego np. propozycja rozszerzenia instytucji zwrotu sprawy do postępowania przygotowawczego. Nieliczne zmiany zasługują na aprobatę. Kierunek natomiast proponowanych zmian niekiedy naruszałby m.in. zasadę prawa do obrony, kontradyktoryjności, kontroli instancyjnej.

Kodeks postępowania karnego

I. Sąd

Zmiany proponowane dotyczą składu sądu odwoławczego na posiedzeniu (art. 30 § 2 kpk), wyłączenia sędziego (art. 40 § 1 kpk), określenia sędziego upoważnionego (art. 93 kpk), właściwości sądu co do zwolnienia z tajemnicy bankowej (art. 106 b i c Ustawy prawo bankowe) oraz kompetencji referendarza sądowego w postępowaniu wykonawczym.

1. Zmiana art. 30 § 2 nie jest wskazana. Zasada, iż sąd odwoławczy zarówno na rozprawie (art. 29 kpk) jak i na posiedzeniu (art. 30 kpk) orzeka w składzie trzech sędziów zasługuje na utrzymanie.
2. Proponowana nowa podstawa obligatoryjnego wyłączenia sędziego odwoławczego legislacyjnie wymagałaby nowego punktu w art. 40

§ 1 kpk, a ewentualne jej wprowadzenie powinno dotyczyć ogólnego a nie wybiórczego wyłączenia sędziego ponownie orzekającego w danej sprawie w sądzie odwoławczym. Wydaje się jednak, iż nie jest to konieczne wobec tego, że sąd odwoławczy orzeka ponownie co do innego już wyroku I instancji.

3. Jeżeli podniesiona kwestia częstych wniosków o fakultatywne wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 kpk stanowi w praktyce problem, to ewentualne ograniczenie składanych wniosków może być zasadne. Jednakże proponowane unormowanie nie zasługuje na aprobatę. Można rozważyć rozwiązanie np. iż złożonego ponownie wniosku - przed upływem określonego terminu – nie rozpoznaje się.

4. Nie wydaje się potrzebna zmiana art. 93 § 2 kpk zawierająca wskazanie jaki sędzia „w szczególności” jest sędzią upoważnionym. Wobec koniecznej czynności „upoważnienia” zbędne jest takie wyszczególnienie sędziów upoważnionych.

5. Propozycja zmiany właściwości sądu dotyczącej zwolnienia z tajemnicy bankowej określonej w art. 106b i 106c ustawy Prawo bankowe jako „właściwy miejscowo sąd okręgowy” – wydaje się wymaga rozważenia. Sąd bowiem „właściwy do rozpoznania sprawy” bywa zwykle właściwy w każdej kwestii związanej z daną sprawą. Jednakże w tym przypadku o właściwości sądu zdecydowała prawdopodobnie waga tajemnicy bankowej.

6. Projekt zawiera szeroki zakres propozycji co do kompetencji referendarza sądowego w toku postępowania wykonawczego. Proponuje się, aby w wypadkach wskazanych w ustawie miał on kompetencje sądu (art. 3 § 2a kkw) i wydawał postanowienia (art. 18 § 4 kkw), na które przysługiwałby sprzeciw (art. 20a kkw).

Prawo do decyzji miałby referendarz sądowy co do zarządzania, zbierania informacji dotyczącej skazanego przez kuratora sądowego (art. 14

§ 1 kkw) oraz umarzania i zawieszania postępowania wykonawczego (art. 15 § 1 i 2 kkw), a także do decyzji o zatarciu skazania.

Proponuje się również, aby referendarz sądowy dokonywał czynności związanych z: wykonaniem orzeczonej grzywny określone w art. 44, 45 i 49-51 kkw; związane z wykonaniem orzeczonej kary ograniczenia wolności w art. 61 § 2, 62-64, 65 § 1 kkw; wykonywaniem orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania karnego (art. 117 kkw) z wyjątkiem postanowień dotyczących podjęcia postępowania warunkowo umorzonego (art. 68 kk); wykonywaniem orzeczenia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary (art. 178 kkw), z wyjątkiem postanowień o zarządzeniu wykonania kary (art. 75 kk); z przypadkiem przedmiotów określone w art. 193 i 195 kkw; egzekwowaniem należności sądowych określone w art. 206 § 1-3 kkw oraz likwidacją niepodjętych depozytów (art. 9 ustawy o likwidacji niepodjętych depozytów).

Propozycje w tym zakresie można rozważyć. Istotne jest, aby kompetencja referendarza sądowego nie wchodziły w zakres wymiaru sprawiedliwości.

II. Oskarżyciel posiłkowy

1. Proponowana likwidacja instytucji oskarżyciela posiłkowego (subsidiarnego) (skreślenie art. 55 kpk, zmiana art. 56 § 3 kpk i art. 60 § kpk) – nie jest zasadna.

Można rozważyć natomiast jej modyfikację m.in. przez uwzględnienie przyczyn uchylenia przez sąd decyzji o odmowie lub umorzeniu postępowania w dalszym postępowaniu.

2. W związku z negatywną oceną projektowanej likwidacji oskarżyciela posiłkowego subsidiarnego również nie zasługuje na aprobatę zmiana przepisu art. 330 kpk związana z tą z likwidacją.

III. Czynności procesowe

1. Zmiana przepisu art. 96 § 2 kpk dotyczącego jednego z rodzajów posiedzeń sądu – wydaje się zbyteczna. Z ustawy bowiem wynika, iż przewiduje się ze względu na udział stron w postępowaniu: posiedzenia, w których udział stron jest obowiązkowy, posiedzenia, w których strony mają prawo wziąć udział, co łączy się z obowiązkiem zawiadomienia (art. 117 § 1 kpk). Pozostałe posiedzenia to posiedzenie, w którym strona ma prawo wziąć udział, jeżeli się stawi (bez obowiązku zawiadomienia) i posiedzenie bez udziału stron.

Umieszczenie więc w przepisie art. 96 § 2 kpk dodatkowo wzmianki o braku obowiązku zawiadomienia nie jest zasadne.

2. Zmiana przepisu art. 117 § 2a kpk dotyczącego usprawiedliwienia niestawiennictwa uczestników procesu nie jest potrzebna. W tym zakresie odpowiedzialność za zaświadczenie ponosi lekarz sądowy i ingerencja w jego kompetencje jest zbędna.

3. Zmiana przepisu art. 117a § 1 kpk nie jest zasadna. Decyzja bowiem co do prowadzenia czynności procesowej w wypadku stawiennictwa jednego z większej ilości obrońców lub pełnomocników strony pozostawiona jest w każdym wypadku sądowi, co jest rozwiązaniem wystarczającym.

4. Sama negatywna reakcja na słowa i zwroty wulgarne albo sformułowania obelżywe jest zasadna. Jednakże wobec relatywizmu tej kwestii realizacje proponowanej zmiany w praktyce mogłaby stwarzać trudności i kontrowersje.

5. W związku z obowiązkowym zawiadamianiem przez stronę o zmianie adresu wydaje się, iż skoro strona nie przebywa pod wskazanym adresem wobec pozbawienia wolności, to zmiana przepisu art. 139 § 1 kpk nakładając obowiązek zawiadamiania o tym organu prowadzącego

postępowanie – jest zasadna. Ewentualną zmianę tego przepisu należałoby połączyć przepisem art. 75 kpk.

6. Zmiana przepisu art. 144 § 1 kpk związana z określeniem uprawionych podmiotów do spisywania protokołu – jest w sposób oczywisty zasadna wobec braku asesorów.

IV. Przeprowadzanie dowodów

Propozycje dotyczące przeprowadzania dowodów zawierają sprzeczności. Ograniczają przeprowadzanie dowodów z urzędu (art. 167 kpk), ale także wskazują dodatkowe możliwości oddalania wniosków dowodowych stron (368 § 2, 427 § 3, 452 § 1 i § 2 kpk). Całość więc tych propozycji ogranicza wprowadzanie dowodów.

1. Proponowana zmiana art. 167 kpk dotycząca inicjatywy dowodowej nie jest prawidłowa. W postępowaniu przygotowawczym nie właściwe byłoby bowiem przeprowadzanie „wyjątkowo” dowodów z urzędu. A także w postępowaniu jurysdykcyjnym, w którym sąd obowiązany jest realizować zasadę, aby podstawę wszelkich rozstrzygnięć stanowiły prawdziwe ustalenia faktyczne (art. 2 § 2 kpk) – nie jest to właściwe.

2. Wprowadzenie sankcji w art. 170 § 1 pkt 5 kpk w postaci obligatoryjnego oddalenia wniosku dowodowego złożonego po upływie instrukcyjnego terminu określonego w art. 338 § 1 kpk – nie jest możliwe. Jest to sprzeczne z art. 170 § 4 kpk, nieograniczającym prawa stron do składania wniosków dowodowych.

3. Proponowane rozwiązanie, aby wniosek dowodowy nie podlegał rozpoznaniu, jeżeli został złożony po jego oddaleniu, ponownie

na tych samych okolicznościach faktycznych (dodany § 2 do art. 368 kpk) – jest również sprzeczny z art. 170 § 4 kpk.

4. Propozycja zmian przepisów w postępowaniu odwoławczym zawiera ograniczenia stron w zakresie inicjowania postępowania dowodowego.

Odwołującemu się proponuje się prawo wskazania nowych faktów lub dowodów „jeżeli jednocześnie wykaże, że nie mógł ich wskazać w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji z przyczyn od siebie niezależnych” (art. 427 § 3 kpk).

Brak wykazania tych okoliczności jako podstawa obligatoryjna oddalenia wniosku dowodowego (art. 452 § 2 kpk) jest sprzeczna z prawem do obrony.

5. Można rozważyć zasadność wprowadzenia przepisu dyscyplinującego strony stanowiącego, że „sąd zakreśla stronom termin do składania wniosków dowodowych, jeżeli jest to niezbędne dla sprawnego prowadzenia rozprawy” (art. 369 § 2 kpk). Jednakże termin taki może mieć charakter wyłącznie instrukcyjny, a takie rozwiązanie mogłoby być umieszczone np. w art. 352 kpk.

V. Środki przymusu

1. Propozycja zmiany przepisu art. 254 § 2 kpk wydaje się zasadna wobec wielu kontrowersji związanych z dotyczącym uregulowaniem.

2. Charakter zabezpieczenia majątkowego bywa przedmiotem rozważań, jednakże proponowane zmiany przepisu art. 293 § 2 nie wydają się zasadne.

VI. Postępowanie przygotowawcze

1. Ograniczenie w art. 325c kpk przesłanek negatywnych prowadzenie dochodzenia, a co za tym idzie sądowego postępowania uproszczonego – nie zasługuje na aprobatę, szczególnie w aspekcie prawa do obrony.

2. Propozycję, aby przysyłać sądowi także akt oskarżenia w postaci zapisu elektronicznego (art. 334 § 1 kpk) można przyjąć. Jednakże istotne zastrzeżenie budzi uzasadnienie takiego rozwiązania, iż ułatwi to „sporządzanie obszernych treściowo wyroków”.

VII. Zwrot sprawy do postępowania przygotowawczego

1. Propozycje idące w kierunku rozszerzenia zakresu stosowania instytucji zwrotu sprawy do postępowania przygotowawczego na posiedzeniu przed rozprawą, na podstawie, iż „prokurator nie przeprowadził czynności, których przeprowadzenie było obowiązkowe” - niezależnie od możliwości konwalidowania tych czynności przez sąd - nie jest zasadne.

2. Nie zasługuje także na aprobatę propozycja możliwości zwrotu sprawy do postępowania przygotowawczego z rozprawy głównej (art. 397 § 4 kpk) oraz z postępowania odwoławczego (art. 437 § 2 kpk). Komisja kodyfikacyjna w tej kwestii prezentuje wręcz odmienne stanowisko.

VIII. Konsensualizm

1. Propozycja zmiany przepisu art. 335 kpk przez rozszerzenie postępowania w tym trybie na wszystkie występki – jest zasadna.

2. Jednakże możliwość zmiany w każdym czasie przez prokuratora bez uzgodnienia z oskarżonym treści wniosku o wydanie

wyroku skazującego na posiedzeniu proponowana jako modyfikacja przepisu art. 343 kpk – nie zasługuje na aprobatę. Uprzednio bowiem uzgodniona z oskarżonym treść wniosku wiąże prokuratora.

Natomiast zasadne jest, aby sąd mógł (podobnie jak w art. 387 § 3 kpk) uzależnić wydanie wyroku od dokonania w nim za zgodą oskarżonego zmiany wskazanej przez sąd.

3. Rozszerzenie zakresu stosowania możliwości skazania oskarżonego w trybie art. 387 kpk, bez postępowania dowodowego na rozprawie, także za zbrodnie – wymaga rozważenia.

Natomiast wniosek oskarżonego złożony w tym trybie o warunkowe umorzenie – powinien być rozpoznany na posiedzeniu.

IX. Środki zabezpieczające

1. Proponowane przeniesienie z przepisu art. 93 kk do przepisu art. 354 kpk obowiązku „wysłuchania lekarzy psychiatrów oraz psychologa” nie jest konieczne.

Sformułowanie „wysłuchanie biegłych przed orzeczeniem środka zabezpieczającego nie ma charakteru przesłuchania a stanowi wyrażenie opinii w przedmiocie potrzeby zastosowania środka na podstawie określonej w art. 93 kk.

2. Proponowane zmiany przepisów 201, 204 i dodanie 204a kkw związane są działaniem Komisji Psychiatrycznej. Ocena zasadności zarzutów skierowanych pod jej adresem i potrzeba przekazania decyzji, w którym zakładzie umieszczony będzie sprawca i decyzji o zmianie zakładu sądowi – wymagałoby dodatkowych badań.

3. Propozycje możliwości ustanowienia przez sąd dozoru kuratora przy zwolnieniu sprawcy z zakładu psychiatrycznego zasługuje na rozważenie.

4. Propozycję określenia w przepisie art. 354 kpk, iż podejrzany co do którego z opinii biegłych wynika, że byłoby to niewskazane, nie bierze udziału nie tylko w posiedzeniu – jak stanowi ustawa – ale także w rozprawie należy rozważyć.

X. Postępowanie przed sądem I instancji

1. Potrzeba rozdzielenia w przepisie art. 339 kpk spraw w aspekcie podstaw umorzenia postępowania w związku z prawem udziału stron w posiedzeniu i ich zawiadomianiem – nie wydaje się niezbędna.

2. Ograniczenie odczytywania aktu oskarżenia na rozprawie głównej w formie dwóch propozycji zmian przepisu art. 385 kpk – jest zbyt radykalne.

W tym zakresie zasadne jest rozwiązanie umożliwiające odczytanie samych zarzutów.

Również nie zasługuje na aprobatę proponowane w art. 478 kpk radykalne ograniczenie co do aktu oskarżenia w postępowaniu uproszczonym.

3. Zmiany w przepisach art. 374, 376-377 i 389 kpk dotyczące obecności oskarżonego i możliwości odczytywania jego wyjaśnień na rozprawie głównej – zasługują na rozważenie.

4. Proponowane przez zmianę przepisu art. 386 kpk ograniczenie prawa oskarżonego do wyjaśnień na rozprawie głównej – jest niezgodne, z prawem do obrony.

5. Zmiana przepisu art. 394 kpk dotycząca uznania za ujawnione dowodów bez ich odczytywania – jest niejasna. Z uzasadnienia wynika, że chodzi jedynie o ułatwienie pracy sądu. Powołany zaś w proponowanej

zmianie art. 394 § 1 kpk przepis art. 333 § 1 pkt 2 kpk stanowi, że chodzi o „wykaz innych dowodów, których przeprowadzenia na rozprawie głównej domaga się oskarżyciel”, co stanowi realizację prawa do kontradyktoryjności.

Kwestia odczytywania dowodów, a także uznania ich za ujawnione bez odczytania wymaga zmian, ale tak sformułowany przepis nie zasługuje na aprobatę.

6. W zakresie zmian co do przerwy i odroczenia rozprawy chodzi przede wszystkim o możliwość prowadzenia rozprawy odroczonej (także przerwanej) „w dalszym ciągu mimo zmiany jednego członka składu orzekającego, innego niż przewodniczący”. Zmiana taka jest sprzeczna m. in. z zasadą bezpośredniości. Wobec zmniejszonej liczby spraw rozpoznawanych kolegiałnie nie ma też potrzeby poszukiwania takich kontrowersyjnych rozwiązań.

XI. Wyrokowanie

1. Przedłużenie terminu wydania wyroku na czas nieprzekraczający 14 dni zamiast 7 dni przewidzianych w art. 411 § 1 kpk – jest zasadne.

2. Proponowana zmiana przeniesienia z części dyspozytywnej wyroku (art. 413 kpk) do uzasadnienia wyroku (art. 424 kpk) wskazania zastosowanych przepisów ustawy karnej – nie zasługuje na aprobatę.

Jest to ważny element wyroku i podnoszone w uzasadnieniu argumenty przemawiające za ułatwieniem pracy sędziego w tej materii nie są zgodne z zasadami wymiaru sprawiedliwości.

3. Zmiana polegająca na tym, że z powodu śmierci oskarżonego nie należy wydawać na rozprawie wyroku umarzającego – nie wydaje się potrzebna.

4. Proponowana zmiana art. 418 kpk dotycząca obowiązkowej obecności stron podczas ogłoszenia wyroku i to pod rygorem, iż jeżeli nie był obecny podczas ogłoszenia wyroku termin do wniesienia apelacji biegnie od dnia złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku, a uzasadnienia tego nie doręcza się (art. 445 § 3 proj. kpk) – jest zbyt radykalna i narusza prawo do obrony.

5. Zmiana art. 422 kpk, aby wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku ściśle związać z wnoszeniem apelacji – nie jest zgodna z uprawnieniami stron.

Strona musi mieć prawo do otrzymania na piśmie motywów wydanego wobec niej orzeczenia niezależnie od prawa czy zamiaru wnoszenia odwołania.

XII. Apelacja

Proponowane zmiany zmierzające do ograniczenia możliwości apelacji stron – nie są zasadne a są sprzeczne z prawem do obrony.

1. Ograniczeniu apelacji służyć ma przepis (art. 444 § 4 kpk), iż wniosek o uzasadnienie wyroku ma wpływ na zakres apelacji, co wiąże się też z proponowanym ograniczeniem możliwości żądania uzasadnienia.

2. Propozycję uchylecia możliwości zaskarżania samych uzasadnień (art. 425 § 2 kpk) można rozważyć wobec wątpliwości i kontrowersji, a także małej ilości takich zaskarżeń.

3. Niezrozumiała jest propozycja zastrzeżenia w dodanym § 3 art. 425 kpk określana w uzasadnieniu jako „zakaz nadużywania apelacji”, aby odwołujący nie mógł domagać się rozstrzygnięć, o których mowa w art. 105 § 1 kpk i art. 420 § 1 i 2 kpk w środku odwoławczym. Przepis bowiem art. 105 § 3 kpk wskazuje, że sprostowanie następuje w formie

postanowienia, a przepis art. 420 § 1 kpk stanowi o orzekaniu sądu postanowieniem na posiedzeniu.

4. Zmiana przepisu art. 444 ma także służyć ograniczeniu możliwości zaskarżania wyroków przez określenie, iż:

„ § 2. Osobie wskazanej w § 1 apelacja nie przysługuje, jeżeli wyrok uwzględnia wszystkie jej wnioski złożone podczas głosów stron zabieranych w trybie art. 406 lub jeżeli bez usprawiedliwienia nie stawiała się na rozprawie, na której miała zabrać głos w tym trybie i nie złożyła wniosków na piśmie.

§ 3. Apelacja nie przysługuje, jeżeli sąd I instancji, po dwukrotnym uchyleniu wyroku, po raz trzeci z rzędu uniewinnił oskarżonego lub po raz trzeci z rzędu umorzył wobec niego postępowania z tej samej przyczyny”.

XIII. Orzeczenia sądu odwoławczego i ich uzasadnianie

1. Proponowane zmiany dotyczące względnych podstaw odwoławczych określone w art. 438 kpk nie są zasadne.

Projektodawcom przy zmianie tego przepisu, jak i związanym tym zmianom przepisów art. 100 § 6 kpk, 434 § 4 i 454 § 2 i 3 kpk chodzi o to, aby sąd odwoławczy przede wszystkim zmieniał zaskarżone orzeczenie zamiast jego uchylenia. Proponuje się taką kolejność na wstępie art. 438 kpk, ograniczenie obrazu prawa materialnego przez dodanie, iż chodzi o obrazę, która miała wpływ na treść orzeczenia, ograniczenie obrazu przepisów postępowania poprzez wskazanie, iż to przebieg postępowania na nią wskazuje.

Dodany § 2 do przepisu art. 438 kpk formułuje podstawy ograniczenia możliwości zmiany i uchylenia wyroków wydanych w trybie art. 343 kpk, 387 kpk lub 156 kks. Podstawy te to:

„1) niezgodność treści wyroku z uzgodnieniami przewidzianymi w art. 335 lub art. 156 Kodeksu karnego skarbowego albo z wnioskiem, o którym mowa w art. 387 § 1,

2) niezawiadomienie strony wnoszącej środek odwoławczy o posiedzeniu lub rozprawie, na której wyrok wydano,

3) wydanie wyroku mimo sprzeciwu, o którym mowa w art. 387 § 2”.

Podobny kierunek zmian został już uwzględniony w noweli do kpk.

2. Z zmianą art. 438 kpk związana jest propozycja skreślenia przepisu 100 § 6 kpk oraz zmiana art. 434 § 3 kpk.

Zmiana zasady *reformationis in peius* (art. 434 § 3 kpk) dotyczy również ograniczenia możliwości uchylania orzeczeń sądu I instancji przez sąd odwoławczy. Proponuje się m. in. uprawnienie sądu odwoławczego do dokonania ustaleń na niekorzyść oskarżonego i zaostrzenie w związku z tym kary oraz prawo do orzeczenia dożywotniego pozbawienia wolności.

Ograniczające sąd odwoławczy są propozycje zmiany przepisu art. 454 §2 i § 3 przez wskazanie co uważa się za zmiany na niekorzyść oskarżonego w rozumieniu art. 434 § 1, 443 i 455 kpk.

3. W związku z uzasadnieniem wyroku I instancji proponuje się zmianę przepisu art. 449a kpk przez możliwość zwrócenia przez sąd odwoławczy uzasadnienia wyroku w celu jego uzupełnienia nie spełniającego wymogów art. 424 kpk.

Projektodawcy po raz kolejny chodzi o ograniczenie uchyleń wyroków I instancji.

4. Również zmiana przepisu art. 437 kpk ma na celu ograniczenie uchyleń orzeczeń sądu I instancji przez sąd odwoławczy oraz wskazanie, że

przede wszystkim ma on orzec utrzymać w mocy zaskarżonego wyroku. Natomiast podkreśla się wyjątkowość decyzji o uchylaniu orzeczenia.

5. Projektodawcy argumentując potrzebę zmiany art. 457 kpk podają, iż chodzi o odebranie prawa do uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego stronie, która nie ma uprawnień do wniesienia kasacji. Jednocześnie starają się podkreślić, że orzeczeniem, które powinno być stawiane na pierwszym miejscu przez sąd odwoławczy jest orzeczenie o utrzymaniu w mocy zaskarżonego wyroku. Poglądy te nie zasługują na aprobatę.

Nie można także zgodzić się z opinią zawartą w uzasadnieniu tej propozycji, iż „strona ma prawo do wyroku, a nie do uzasadnienia”. Strona bowiem ma niewątpliwe prawo znać motywy wydania wyroku.

Projekt zmian przepisu art. 457 kpk zawiera także obowiązek konkretnego wskazania dowodów wymagających ponownego przeprowadzenia przy decyzji związanej z uchynieniem orzeczenia, co wiąże się z proponowaną zmianą przepisu art. 442 kpk.

6. Do ograniczenia możliwości uchylania orzeczeń sądu I instancji przez sąd odwoławczy dąży także proponowana zmiana dotycząca przekazania sprawy do ponownego rozpoznania (art. 442 § 2 i § 3 kpk). Chodzi w niej o dodatkowe obowiązki sądu odwoławczego uchylającego zaskarżone orzeczenie w postaci nakazu wskazania dowodów, które należy przeprowadzić i ograniczenie związania zapatrywaniami prawnymi sądu odwoławczego.

7. Przyznanie prawa sądowi odwoławczemu do wymierzenia nie tylko kary 25 lat pozbawienia wolności, ale i dożywotniego pozbawienia wolności implikuje propozycję zmiany przepisu art. 523 § 1 kpk. Według tej zmiany Sąd Najwyższy pełniłby rolę sądu odwoławczego i kontrolował w

ramach kasacji zasadność wymierzanej przez sąd odwoławczy kary 25 lat pozbawienia wolności i dożywotniego pozbawienia wolności.

8. Wszystkie te proponowane zmiany nie zasługują na aprobatę.

Podstawy z art. 438 kpk nie wymagają zmian wobec zmiany przepisu art. 434 § 3 kpk z dniem 1 lipca 2010 r. Kwestia zakazu *reformationis in peius* w wypadku skazania z zastosowaniem art. 343 lub 387 kpk albo 156 kk została prawidłowo uregulowana. Nie zasadny jest także projekt odwołania kasacyjnego od kary do Sądu Najwyższego oraz inne omówione zmiany.

XIV. Odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie

Propozycję prawa do umorzenia postępowania o odszkodowanie, przed rozprawą, a więc jednoosobowo, jeżeli brak jest przesłanek określonych w art. 552 kpk, można rozważyć, ale jedynie w związku z istnieniem formalnych przesłanek umorzenia.

Należałoby w proponowanym § 3 art. 554 kpk dodać, iż chodzi o posiedzenie przed rozprawą.

XV. Ułaskawienie

Propozycja zmiany art. 564 § 3 kpk ma na celu wyeliminowanie obowiązku wydawania opinii negatywnej przez sąd odwoławczy, po wydaniu opinii negatywnej przez sąd I instancji. Wdanie postanowienia przez sąd odwoławczy o pozostawieniu sprawy bez dalszego biegu ma stwarzać domniemanie, iż sąd odwoławczy jest negatywnie nastawiony do ułaskawienia. Nie wydaje się zasadna dopuszczalność takiego domniemania.

Natomiast czynność wydawania opinii nie wpływa na przewlekłość postępowania.

Kodeks karny

1. Propozycje dotyczące zmian podstaw warunkowego umorzenia postępowania (art. 66 § 2, § 3 i dodatkowo § 4 oraz art. 67 § 3 kk) służy poszerzeniu możliwości wydawania takich orzeczeń oraz zwiększenia związania warunkowego umorzenia z przeprowadzaniem mediacji.

Oba motywy należy uznać za słuszne. Można rozważać czy forma ich wprowadzenia jest zasadna.

Komisja Kodyfikacyjna opracowuje projekt takich zmian.

2. Proponowana zmiana przepisu art. 75 § 4 kk dotyczy przedłużenia okresu możliwości zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności, jeżeli sprawca popełni przestępstwo w okresie próby, a orzeczenie uprawomocni się po tym okresie.

Wydaje się propozycja ta zasadna wobec przewlekłości postępowania karnego. Rozważenia natomiast wymaga proponowany sześciomiesięczny termin.

3. Propozycja zmiany przepisu art. 242 § 2 i 3 kk mająca na celu wprowadzenie odpowiedzialności za niestawienie się skazanego do odbycia kary pozbawienia wolności może być rozważana.

Opracowała:

Zofia Świda